

РЕЦЕНЗИЯ

на ПРОФ. Д-Р ЗЛАТКА ГОШЕВА ГРИГОРОВА

Лесотехнически университет – София, ФЕЛА, катедра „Алтернативен туризъм“; ПН 3.9 „Туризъм“ (Регионално развитие и туризъм)

член на Научното жури в конкурс за заемане на академичната длъжност „ДОЦЕНТ” в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.9. Туризъм (Специализирани видове туризъм и трансгранично сътрудничество) за нуждите на катедра „Туризъм“, Стопански факултет, Югозападния университет „Неофит Рилски”, Благоевград.

Данни за конкурса: Конкурсът за „доцент” е обявен в ДВ, бр. 36/17.04.2026 г. и е преминал през всички нива на одобрение Югозападния университет. За обявения конкурс документи е подал един кандидат - гл. ас. д-р Руска Венциславова Божкова, която отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и допълнителните университетски изисквания по чл. 5 от Правилата за събиране, актуализиране и използване на наукометрични данни на ЮЗУ „Неофит Рилски” Благоевград.

Съгласно заповед № 1362/16.06.2026 г. на Ректора на университета съм избрана за член на Научното жури, а с протокол №1 /25.06.2026 г. да изготвя рецензия за кандидата.

1. Кратки биографични данни за кандидата.

Руска Венциславова Божкова е родена на 22.08.1983 г. и завършва средното си образование в Единен Лицей в гр. Аспровалта, Гърция през 2002 г. Образователното и професионалното развитие на кандидата се отличава с последователно надграждане на знания, умения и компетентности в няколко взаимосвързани области:

- 2006 г. придобива образователно-квалификационна степен „бакалавър“ по специалност „Публична администрация“ в Университет по социални и политически науки „Пантио“ – Атина, Гърция;

- 2009 г. завършва образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Икономическо и регионално развитие“ в същия университет;

- 2013 г. успешно защитава и придобива образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност 05.02.18 „Икономика и управление (Туризм)“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“ с дисертационен труд на тема: „Междурегионални особености на селския туризъм“ (диплома № 0073/18.04.2013 г.), като изследването ѝ е посветено на значим проблем в областта на устойчивото туристическо развитие, свързан с регионалните различия и възможностите за развитие на селския туризъм, като фактор за социално-икономическа активизация на териториите;

- 2020 г. придобива втора образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Превод (гръцки език)“ във Филологическия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“, като допълнителната квалификация разширява езиковите и комуникационните ѝ компетентности и подкрепя активното ѝ участие в международна академична и професионална среда.

Професионалната кариера на гл. ас. д-р Руска Божкова е трайно свързана с академичната сфера от 2013 г., когато започва работа като асистент в катедра „Туризм“ на Югозападен университет „Неофит Рилски“, а от 2015 г. до момента заема академичната длъжност „главен асистент“ в същата катедра с над десетгодишен преподавателски и научноизследователски стаж във висшето образование.

Кандидатът владее английски, гръцки и немски език. Участва активно в академичния живот като член на редакционни колегии и рецензент на научни издания, член на ATINER – Атински институт за образование и изследвания, както и чрез участие в обществени инициативи като член на Управителния

съвет на КНСБ при Югозападен университет „Неофит Рилски“ и доброволец към Гръцкия Червен кръст.

Натрупаната образователна квалификация, последователният професионален път (над десет години академичен стаж) и активната научноизследователска дейност определят гл. ас. д-р Руска Венциславова Божкова като кандидат с необходимата подготовка и професионален опит за заемане на академичната длъжност „доцент“.

2. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата.

В обявения конкурс Руска Божкова участва с общо 25 публикации, всички в областта на професионалното направление и научна специалност. От тях 12 публикации са самостоятелни (48% от обема на продукцията), а в 7 от тях е водещ автор; 22 са на английски език – 88%, а публикуваните в чужбина са 11 (в Испания, Великобритания, Полша, Хърватия, Бразилия). Те са разпределени както следва:

- **Монографични изследвания и книги** - 2 основни труда: 1. *Специализирани видове туризъм в трансграничния регион България – Гърция* - УИ „Неофит Рилски“, ISBN: 978-954-00-0321-4. и 2. *Dynamics of inbound tourism in Greece*, University publishing house Neofit Rilski, First edition“, ISBN 978-954-00-0455-6.

- **Студии** – 2 броя в колективни монографии: 1. П. Димитров, Р. Кръстева, Д. Узунова, С. Мирчова. (2016), *Конюнктура на туристическите пазари*, Изд. Авангард Прима, София ISBN 978-619-160-731-0 и 2. М. Станкова, М. Филипова, В. Хаджикотев, С. Калейчев, Р. Кръстева и др.(2015), „Tourism demand among young people through the interpretation of cultural heritage in Amphipolis“, Greece в *Аспекти на културата в трансформация се свят*, изд. ЮЗУ „Н. Рилски“, ISBN 978-954-00-0025-1.

- **Статии и доклади в реферирани научни издания** (SCOPUS, Web of Science) – общо 9 публикации.
- **Статии и доклади в нереферирани списания** – общо 11 публикации.
- **Учебници и учебни пособия** – 1 брой: Р. Кръстева (2018). *Международен туризъм*, Изд. Авангард Прима, София, ISBN 9786191609574.

Научната продукция на гл. ас. д-р Божкова се характеризира с ясно очертан тематичен профил, концентриран в областта на икономиката и управлението на туризма и съответства с научната специалност в обявения конкурс. Изследователските интереси на кандидата са насочени към актуални проблеми на туристическото развитие, като могат да бъдат обобщени в четири основни направления:

➤ **Устойчиво развитие на туризма, регионална политика и трансгранично сътрудничество** – публикации в: монографии №1, №2; реферирани издания №3, №4, №5, №6, №7, №9, нереферирани издания №1, №3, №4, №6, №10, колективна монография №2. В това направление се включват изследванията, посветени на ролята на туризма като фактор за икономическо и социално развитие на регионите, развитието на селския туризъм, устойчивото използване на местните ресурси и възможностите за трансгранично туристическо сътрудничество, особено в региона България - Гърция. Те анализират моделите за устойчиво развитие на туристически дестинации и възможностите за диверсифициране на туристическото предлагане.

➤ **Специализирани видове туризъм и развитие на туристически дестинации** – публикации в: монографии №1; реферирани издания №5, №8, нереферирани издания №2, №6, №9, №10, №11, колективна монография №2 и учебник №1. Това

направление обхваща изследванията върху селски, културен, аграрен, балнеоложки, СПА и уелнес туризъм. Основният акцент тук е поставен върху създаването на автентични туристически продукти, базирани на природното и културното наследство, местната идентичност и специфичните ресурси на дестинациите.

➤ ***Международен туризъм, туристически пазари и влияние на глобалните процеси*** – публикации в: монографии №2, реферирани издания №1, №2, №4, нереферирани издания №1, №4, №5, №7, №8, №9. В това направление включва изследвания свързани с динамиката на международния туризъм, входящия туризъм в Гърция, туристическите потоци и въздействието на глобални кризи и социално-икономически процеси върху туристическата индустрия. Анализират се последиците от миграционни процеси, пандемията COVID-19 и други фактори върху устойчивостта и адаптивността на туристическия сектор.

➤ ***Управление на туристическите предприятия, туристическо поведение и иновации в туризма*** - публикации в: реферирани издания №3, №7 и №8, нереферирани издания №5 и №9, колективна монография №2. То включва изследвания върху управлението и конкурентоспособността на туристическите организации, предприемачеството, управлението на риска, дигитализацията и адаптацията към променящата се среда. Включени са и разработки, свързани с туристическата мотивация, избора на дестинация и влиянието на социални и психологически фактори върху поведението на туристите.

В обобщение, научният профил на кандидата се характеризира с интердисциплинарен подход, съчетаващ икономически, управленски, регионални и социални аспекти на туризма. Основният фокус е поставен върху устойчивото развитие на туристическите дестинации, разработването на

специализирани туристически продукти и адаптирането на туристическия сектор към съвременните икономически, социални и екологични предизвикателства.

Основният труд на гл. ас. д-р Руска Божкова *„Специализирани видове туризъм в трансграничния регион България - Гърция“*, в обем от 177 страници и представлява самостоятелно научно изследване, посветено на актуален и сравнително слабо разработен проблем в теорията и практиката на туризма – развитието на специализираните форми на туризъм в трансгранични региони. Монографичният труд е логически структуриран в четири взаимосвързани глави, които последователно представят теоретичните постановки, ресурсния анализ и емпиричното изследване.

В първата глава авторът систематизира съществуващите научни постановки относно специализираните видове туризъм. Анализирани са особеностите, ресурсната обезпеченост и тенденциите в развитието на планинския, културния и религиозния, образователния, селския и екологичния, хазартния, както и балнеоложкия, СПА и уелнес туризма. Изградена е необходимата теоретична рамка, върху която стъпва последващият анализ.

Втората и третата глава представляват основното съдържателно ядро на монографията. В тях е извършен сравнителен анализ на туристическия потенциал на два съседни трансгранични района – област Благоевград и регионална единица Серес. Анализът обхваща природните и антропогенните туристически ресурси, инфраструктурата и възможностите за развитие на различните специализирани форми на туризъм. Чрез съпоставителния подход авторът идентифицира както общите характеристики, така и специфичните конкурентни предимства на двата региона, като обосновава възможностите за формиране на интегрирани трансгранични туристически продукти.

Особена научна стойност има четвъртата глава, в която е представено собствено емпирично изследване върху мотивацията на туристите, практикуващи специализирани видове туризъм. Разработена е ясна

методология на изследването, използван е стандартизиран въпросник, а събраната информация е обработена чрез честотен и корелационен анализ, визуализиран с над петдесет фигури и диаграми. По този начин теоретичните постановки са проверени чрез емпирични данни, което повишава научната достоверност на направените изводи и препоръки.

Научното значение на монографията се изразява в комплексното изследване на потенциала за развитие на специализираните видове туризъм в трансграничния регион България–Гърция, като се съчетава регионален, икономически и управленски подход. Авторът аргументира необходимостта от интегрирано развитие на туристическите ресурси от двете страни на границата и очертава възможности за изграждане на конкурентоспособни туристически продукти, основани на природното и културното наследство.

Безспорно предимство на монографичния труд е уелото съчетаване на теоретичния анализ с приложното изследване. Използването на количествени методи за анализ и интерпретация на емпиричните данни позволява формулирането на научно обосновани изводи и препоръки, които имат практическа стойност за регионалните и местните органи на управление, туристическия бизнес и организациите за управление на туристическите дестинации. Монографията се отличава с актуалност на проблематиката, добра логическа последователност, ясна методологична рамка и коректно приложение на научните методи. Тя представлява завършен научен труд, който обогатява научните изследвания в областта на специализираните видове туризъм, трансграничното сътрудничество и устойчивото развитие на туристическите дестинации и съдържа резултати с научна новост и практическа приложимост.

Втората монография „*Dynamics of inbound tourism in Greece*“, в обем от 229 страници се отличава с богато онагледяване на резултатите от изследването, включващо 100 таблици и 104 фигури, които представят в систематизиран вид статистическите данни, етапите на анализа, резултатите от

моделирането и прогнозните оценки. Големият брой таблични и графични материали свидетелства за значителния обем обработена информация и за задълбочения емпиричен характер на проведеното изследване. Тя е посветена на един от най-актуалните проблеми в съвременната икономика на туризма – анализ и прогнозиране на входящия международен туризъм. Изследването е насочено към туристическия пазар на Гърция – една от водещите туристически дестинации в Европа, чието развитие оказва съществено влияние върху туристическите процеси в Югоизточна Европа. Монографията е структурирана в три логически взаимосвързани глави, които последователно изграждат теоретичната, методологичната и емпиричната рамка на изследването.

В първата глава авторът представя задълбочен анализ на теоретичните основи на входящия туризъм. Разгледани са понятийният апарат, видовете и факторите, определящи развитието на входящите туристически потоци, основните теоретични концепции в туризма, както и съвременните подходи и модели за прогнозиране на туристическото търсене. По този начин се изгражда солидна концептуална основа за последващото емпирично изследване.

Втората глава е посветена на методологията на изследването. Авторът аргументира избора на използвания изследователски дизайн и подробно представя приложението на метода Box–Jenkins и ARIMA моделите за моделиране и прогнозиране на времеви редове. Описани са етапите на обработка и подготовка на статистическите данни, както и процедурите за идентификация, оценяване и верификация на прогнозните модели. Методологичната част демонстрира добро владение на съвременния инструментариум за количествен анализ и прогнозиране в туризма.

В третата глава са представени резултатите от проведеното емпирично изследване. Извършен е задълбочен анализ на динамиката на входящия туризъм в Гърция чрез статистическа обработка на времеви редове, моделиране на туристическите потоци и изграждане на прогнози за бъдещото им развитие. Получените резултати са интерпретирани в контекста на

факторите, влияещи върху туристическото търсене, като са направени изводи относно перспективите за развитие на гръцкия туристически пазар и възможностите за използване на прогнозните модели при планирането и управлението на туристическата политика. Научната стойност на монографичния труд се състои в прилагането на съвременни иконометрични методи за анализ и прогнозиране на туристическите потоци, които сравнително рядко намират цялостно приложение в българските изследвания по икономика и управление на туризма. Авторът успешно интегрира класическите теоретични постановки в туризма със съвременните методи за количествен анализ, като създава надеждна методическа основа за прогнозиране на развитието на входящия туризъм.

Монографията има както научна, така и значима практическа стойност. Получените резултати могат да бъдат използвани при разработването на национални и регионални стратегии за развитие на туризма, при маркетинговото планиране на туристическите дестинации и при вземането на управленски решения, основани на прогнозни модели за туристическото търсене. Трудът се отличава с ясно формулирана научна цел, последователна логическа структура, коректно приложение на количествени методи и задълбочен анализ на емпиричните данни. Монографията убедително демонстрира развитието на автора към използване на съвременен статистически и иконометричен инструментариум и представлява значим принос към научните изследвания в областта на анализа и прогнозирането на международния туризъм. Особено впечатление прави мащабът на статистическия анализ, реализиран чрез последователно приложение на съвременни количествени методи за обработка и интерпретация на времеви редове. Богатият илюстративен материал не само улеснява възприемането на изложението, но и аргументира убедително направените научни изводи и прогнози относно развитието на входящия туризъм в Гърция.

Предложените публикации се характеризира с висока научна стойност, методологична прецизност и ясно изразена практическа ориентация. Те формират цялостен и последователен изследователски профил, който се характеризира с интердисциплинарност, съчетаваща икономически, управленски, регионални и комуникационни компетентности. Тази широка подготовка намира отражение както в преподавателската ѝ работа, така и в научните ѝ изследвания в областта на туризма.

Проектна дейност на Божкова също се отличава със значителна активност: участие в един национален научноизследователски проект като изследовател и осем международни проекта, финансирани по програмите Erasmus+ (KA2) и INTERREG V-A Гърция – България 2014–2020, в които участва като експерт. Проектите са насочени към устойчивото развитие на туризма, трансграничното сътрудничество, опазването и популяризирането на културното наследство, социалното предприемачество, финансовите компетентности и иновациите в образованието. Участието в тези проекти свидетелства за активна международна научно-приложна дейност и за успешното интегриране на научните изследвания с практиката в областта на туризма и регионалното развитие.

За конкурса гл. ас. д-р Руска Божкова представя обем от 75 цитирания, които се групират както следва: цитирания в реферирани и индексирани издания – 25; цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 8; цитирания в нереперирани списания с научно рецензиране – 42. По предоставената таблица цитираните източници от чужбина са приблизително 55 - това свидетелства за международна видимост и научна разпознаваемост на изследователските резултати на кандидата.

3. Основни приноси в научната, научно-приложната и преподавателска дейност на кандидата.

Обобщените приносни моменти в научните публикации на гл. ас. д-р Руска Божкова са в областта на икономиката и управлението на туризма, с

основен фокус върху устойчивото развитие на туристическите дестинации, специализираните видове туризъм, международния туризъм и анализа на туристическото търсене.

Основните приноси могат да бъдат обобщени в следните направления:

➤ ***Развитие на специализираните и устойчиви форми на туризъм***

- Разкрит и оценен е потенциалът на природните и културно-историческите ресурси за развитие на специализирани туристически продукти.
- Анализирани са възможностите за устойчиво развитие на трансгранични туристически дестинации България - Гърция.
- Обоснована е ролята на селския, екологичния, културния, балнеоложкия и уелнес туризма за диверсификация на туристическото предлагане.

➤ ***Приноси в областта на международния туризъм и туристическото търсене***

- Изследвана е динамиката на входящия туризъм в Гърция чрез прилагане на съвременни методи за статистически анализ и прогнозиране.
- Разработена и приложена е методика за моделиране и прогнозиране на туристическите потоци, което разширява методическия инструментариум в изследванията на туризма.

➤ ***Приноси при изследване на факторите, влияещи върху развитието на туризма***

- Анализирано е влиянието на кризисни процеси – миграционни явления, пандемията COVID-19 и социално-икономически промени – върху туристическия сектор.
- Изследвани са адаптационните механизми и възможностите за устойчивост на туристическите предприятия.

➤ ***Научно-приложни приноси***

- Разработени са практически насоки за управление и развитие на туристически дестинации и туристически продукти.

- Чрез участие в национални и международни проекти е осъществен трансфер на научни резултати към практиката в областта на устойчивия туризъм, трансграничното сътрудничество и развитието на човешкия потенциал.

Основните приноси на кандидата се характеризират с актуалност, приложна насоченост и последователност в развитието на изследователския профил – от анализ на туристическите ресурси и дестинации към използване на съвременни количествени методи за оценка и прогнозиране на туристическите процеси.

4. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки към представената научна продукция, преподавателската и проектната дейност на кандидата. Представените научни трудове показват последователност, актуалност и задълбоченост на изследванията, както и устойчиво развитие на научния профил на гл. ас. д-р Руска Венциславова Божкова. Като препоръка към бъдещата научна дейност - да продължи изследванията в областта на устойчивото управление на туристическите дестинации, моделиране и прогнозиране на туристическите процеси.

Убедена съм, че натрупаният научен и преподавателски опит, активната публикационна дейност и участието в национални и международни проекти създават необходимата основа за по-нататъшно успешно развитие на кандидата като утвърден изследовател и преподавател във висшето образование.

Заклучение

Въз основа на цялостния анализ на представената научна продукция, преподавателската, проектната и експертната дейност на гл. ас. д-р Руска Венциславова Божкова може да се направи заключението, че кандидатът

притежава необходимите научни и професионални качества за заемане на академичната длъжност „доцент“, като следва да се подчертае постигнатият общ резултат от 1327,6 точки, който многократно надхвърля минималните национални изисквания за академичната длъжност. Това убедително доказва активната публикационна дейност, устойчивото академично развитие и значимия принос на кандидата в областта на туризма.

Въз основа на изложеното давам своята ПОЛОЖИТЕЛНА ОЦЕНКА и препоръчвам на уважаемото научно жури да предложи на Факултетния съвет на Югозападния университет „Неофит Рилски“, Благоевград да избере гл. ас. д-р Руска Венциславова Божкова на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование: 3. Социални, стопански и правни науки; професионално направление: 3.9. Туризм (Специализирани видове туризм и трансгранично сътрудничество).

10.08.2026 г.

гр. София

Изготвил рецензията:.....

/проф. д-р Златка Григорова/

REVIEW

of PROF. DR. ZLATKA GOSHEVA GRIGOROVA

University of Forestry – Sofia, FELA, Department of Alternative Tourism; PN

3.9 “Tourism” (Regional Development and Tourism)

member of the Scientific Jury in a competition for the academic position of "ASSOCIATE PROFESSOR" in the field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences; professional field: 3.9. Tourism (Specialized types of tourism and cross-border cooperation) for the needs of the Department of Tourism, Faculty of Economics, South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad.

Competition data: The competition for "associate professor" was announced in the State Gazette, issue 36/17.04.2026 and has passed all levels of approval by the South-West University. One candidate submitted documents for the announced competition - Chief Assistant Professor Dr. Ruska Ventsislavova Bozhkova, who meets the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 Law on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria, and the additional university requirements under Article 5 of the Rules for the Collection, Updating and Use of Scientometric Data of the South-West University "Neofit Rilski" Blagoevgrad.

According to order No. 1362/16.06.2026 of the Rector of the University, I was elected as a member of the Scientific Jury, and with protocol No. 1/25.06.2026, to prepare a review for the candidate.

1. Brief biographical information about the candidate.

Ruska Ventsislavova Bozhkova was born on August 22, 1983 and completed her secondary education at the Unified Lyceum in Asprovalta, Greece in 2002. The candidate's educational and professional development is distinguished by consistent upgrading of knowledge, skills and competencies in several interrelated areas:

- 2006 - acquired a Bachelor's degree in *Public Administration* at the Panteion University of Social and Political Sciences - Athens, Greece;

- In 2009, he graduated with a Master's degree in *Economic and Regional Development* at the same university;

- 2013 successfully defended and acquired the educational and scientific degree "Doctor" in the scientific specialty 05.02.18 "Economics and Management (Tourism)" at the South-West University "Neofit Rilski" with a dissertation on the topic: "Interregional Features of Rural Tourism" (diploma No. 0073/18.04.2013), as her research is dedicated to a significant problem in the field of sustainable tourism development, related to regional differences and opportunities for the development of rural tourism, as a factor for socio-economic activation of the territories;

- In 2020, she acquired a second educational and qualification degree "Master's" in the specialty " *Translation (Greek)* " at the Faculty of Philology of the South-West University „Neofit Rilski”, with the additional qualification expanding her language and communication competencies and supporting her active participation in an international academic and professional environment.

The professional career of Chief Assistant Professor Dr. Ruska Bozhkova has been permanently connected to the academic sphere since 2013, when she started working as an assistant professor in the Department of Tourism of the South-West University „Neofit Rilski”, and from 2015 to the present, she holds the academic position of "Chief Assistant Professor" in the same department with over ten years of teaching and research experience in higher education.

The candidate is fluent in English, Greek and German. He actively participates in academic life as a member of editorial boards and reviewer of scientific publications, a member of ATINER - Athens Institute for Education and Research, as well as through participation in public initiatives as a member of the Board of Directors of the Confederation of Independent Trade Unions in Bulgaria at the South-West University “Neofit Rilski” and a volunteer with the Greek Red Cross.

The accumulated educational qualifications, the consistent professional path (over ten years of academic experience) and the active scientific research activity define Chief Assistant Professor Ruska Ventsislavova Bozhkova as a candidate with the necessary preparation and professional experience to occupy the academic position of "associate professor".

2. Characteristics of the candidate's scientific and applied scientific production.

Ruska Bozhkova participated in the announced competition with a total of 25 publications, all in the field of her professional field and scientific specialty. Of these, 12 publications are independent (48% of the volume of production), and in 7 of them is a lead author; 22 are in English – 88%, and 11 are published abroad (in Spain, Great Britain, Poland, Croatia, Brazil). They are distributed as follows:

- ***Monographic studies and books*** - 2 main works: 1. *Specialized types of tourism in the cross-border region Bulgaria - Greece* - University publishing house "Neofit Rilski", ISBN: 978-954-00-0321-4. and 2. *Dynamics of inbound tourism in Greece*, University publishing house Neofit Rilski, First edition", ISBN 978-954-00-0455-6.
- ***Studies*** – 2 issues in collective monographs: 1. P. Dimitrov, R. Krasteva, D. Uzunova, S. Mirchova. (2016), *Conjuncture of the tourist markets*, Avangard Prima Publishing House, Sofia ISBN 978-619-160-731-0 and 2. M. Stankova, M. Filipova, V. Hadzhikotev, S. Kaleychev, R. Krasteva et al. (2015), "Tourism demand among young people through the interpretation of cultural heritage in Amphipolis", Greece in Aspects of culture in the transforming world, Southwestern University "N. Rilski" Publishing House, ISBN 978-954-00-0025-1.
- ***Articles and reports in refereed scientific journals*** (SCOPUS, Web of Science) – a total of 9 publications.

- ***Articles and reports in non-refereed journals*** – a total of 11 publications.
- ***Textbooks and teaching aids*** – 1 item: R. Krasteva (2018). *International Tourism*, Avangard Prima Publishing House, Sofia, ISBN 9786191609574.

The scientific output of Chief Asst. Prof. Dr. Bozhkova is characterized by a clearly outlined thematic profile, concentrated in the field of tourism economics and management and corresponds to the scientific specialty in the announced competition. The candidate's research interests are focused on current problems of tourism development, and can be summarized in four main areas:

➤ ***Sustainable development of tourism, regional policy and cross-border cooperation*** – publications in: monographs №1, №2; refereed publications №3, №4, №5 , №6 , №7, №9, non-refereed publications №1, №3, №4, №6, №10, collective monograph №2. This direction includes research dedicated to the role of tourism as a factor in economic and social development of regions, the development of rural tourism, the sustainable use of local resources and the opportunities for cross-border tourism cooperation, especially in the Bulgaria - Greece region. They analyze the models for sustainable development of tourist destinations and the opportunities for diversifying the tourist offer.

➤ ***Specialized types of tourism and development of tourist destinations*** – publications in: monographs No. 1; refereed editions No. 5, No. 8, non-refereed editions No. 2, No. 6, No. 9, No. 10, No. 11, collective monograph No. 2 and textbook No. 1. This direction covers research on rural, cultural, agrarian, balneological, SPA and wellness tourism. The main emphasis here is placed on the creation of authentic tourist products based on the natural and cultural heritage, local identity and the specific resources of the destinations.

➤ ***International tourism, tourism markets and the impact of global processes*** – publications in: monographs No. 2, refereed publications No. 1, No. 2, No. 4, non-refereed publications No. 1, No. 4, No. 5, No. 7, No. 8, No. 9. This area includes research related to the dynamics of international tourism, inbound tourism in Greece, tourist flows and the impact of global crises and socio-economic processes on the tourism industry. The consequences of migration processes, the COVID-19 pandemic and other factors on the sustainability and adaptability of the tourism sector are analyzed.

➤ ***Management of tourism enterprises, tourism behavior and innovations in tourism*** - publications in: refereed issues No. 3, No. 7 and No. 8, non-refereed issues No. 5 and No. 9, collective monograph No. 2. It includes research on the management and competitiveness of tourism organizations, entrepreneurship, risk management, digitalization and adaptation to the changing environment. Also included are developments related to tourist motivation, destination choice and the influence of social and psychological factors on tourist behavior.

In summary, the candidate's scientific profile is characterized by an interdisciplinary approach, combining economic, managerial, regional and social aspects of tourism. The main focus is on the sustainable development of tourist destinations, the development of specialized tourist products and the adaptation of the tourism sector to contemporary economic, social and environmental challenges.

The main work of Chief Asst. Prof. Dr. Ruska Bozhkova "***Specialized Types of Tourism in the Cross-Border Region Bulgaria - Greece***", in a volume of 177 pages, is an independent scientific study dedicated to a current and relatively poorly developed problem in the theory and practice of tourism - the development of specialized forms of tourism in cross-border regions. The monographic work is

logically structured in four interconnected chapters, which consistently present the theoretical statements, resource analysis and empirical research.

In the first chapter, the author systematizes the existing scientific statements on specialized types of tourism. The features, resource availability and trends in the development of mountain, cultural and religious, educational, rural and ecological, gambling, as well as balneological, SPA and wellness tourism are analyzed. The necessary theoretical framework is built, on which the subsequent analysis is based.

The second and third chapters constitute the main content core of the monograph. They carry out a comparative analysis of the tourism potential of two neighboring cross-border regions – Blagoevgrad region and Serres regional unit. The analysis covers the natural and anthropogenic tourism resources, infrastructure and opportunities for the development of various specialized forms of tourism. Through the comparative approach, the author identifies both the common characteristics and the specific competitive advantages of the two regions, justifying the opportunities for the formation of integrated cross-border tourism products.

Of particular scientific value is the fourth chapter, which presents its own empirical study on the motivation of tourists practicing specialized types of tourism. A clear research methodology has been developed, a standardized questionnaire has been used, and the collected information has been processed through frequency and correlation analysis, visualized with over fifty figures and diagrams. In this way, the theoretical propositions have been verified through empirical data, which increases the scientific credibility of the conclusions and recommendations made.

The scientific significance of the monograph is expressed in the comprehensive study of the potential for development of specialized types of tourism in the cross-border region Bulgaria-Greece, combining regional, economic and managerial approaches. The author argues for the need for integrated development of tourism resources on both sides of the border and outlines opportunities for building competitive tourism products based on natural and cultural heritage.

An indisputable advantage of the monographic work is the skillful combination of theoretical analysis with applied research. The use of quantitative methods for analysis and interpretation of empirical data allows the formulation of scientifically sound conclusions and recommendations that have practical value for regional and local government bodies, the tourism business and organizations for managing tourist destinations. The monograph is distinguished by the relevance of the issues, good logical consistency, a clear methodological framework and correct application of scientific methods. It is a complete scientific work that enriches scientific research in the field of specialized types of tourism, cross-border cooperation and sustainable development of tourist destinations and contains results with scientific novelty and practical applicability.

The second monograph "*Dynamics of inbound tourism in Greece*" , in a volume of 229 pages, is distinguished by a rich illustration of the results of the study, including 100 tables and 104 figures, which present in a systematized form the statistical data, the stages of the analysis, the results of the modeling and the forecast estimates. The large number of tabular and graphical materials testifies to the significant volume of processed information and to the in-depth empirical nature of the conducted study. It is dedicated to one of the most topical problems in the modern tourism economy - analysis and forecasting of inbound international tourism. The study is aimed at the tourism market of Greece - one of the leading tourist destinations in Europe, the development of which has a significant impact on the tourism processes in Southeast Europe. The monograph is structured in three logically interconnected chapters, which consistently build the theoretical, methodological and empirical framework of the study.

In the first chapter, the author presents an in-depth analysis of the theoretical foundations of inbound tourism. The conceptual framework, types and factors determining the development of inbound tourist flows, the main theoretical concepts in tourism, as well as modern approaches and models for forecasting tourist demand

are examined. In this way, a solid conceptual foundation is built for the subsequent empirical research.

The second chapter is devoted to the methodology of the study. The author argues the choice of the research design used and presents in detail the application of the Box–Jenkins method and ARIMA models for modeling and forecasting of time series. The stages of processing and preparation of statistical data are described, as well as the procedures for identification, evaluation and verification of forecasting models. The methodological part demonstrates a good command of the modern tools for quantitative analysis and forecasting in tourism.

The third chapter presents the results of the empirical study. An in-depth analysis of the dynamics of inbound tourism in Greece was carried out through statistical processing of time series, modeling of tourist flows and building forecasts for their future development. The results obtained are interpreted in the context of the factors influencing tourist demand, and conclusions are drawn regarding the prospects for the development of the Greek tourist market and the possibilities for using forecast models in the planning and management of tourism policy. The scientific value of the monographic work lies in the application of modern econometric methods for analyzing and forecasting tourist flows, which are relatively rarely fully applied in Bulgarian research on tourism economics and management. The author successfully integrates classical theoretical statements in tourism with modern methods of quantitative analysis, creating a reliable methodological basis for forecasting the development of inbound tourism.

The monograph has both scientific and significant practical value. The results obtained can be used in the development of national and regional tourism development strategies, in the marketing planning of tourist destinations and in making management decisions based on forecast models for tourist demand. The work is distinguished by a clearly formulated scientific goal, a consistent logical structure, correct application of quantitative methods and in-depth analysis of empirical data. The monograph convincingly demonstrates the author's development

towards the use of modern statistical and econometric tools and represents a significant contribution to scientific research in the field of analysis and forecasting of international tourism. The scale of the statistical analysis, realized through the consistent application of modern quantitative methods for processing and interpreting time series, is particularly impressive. The rich illustrative material not only facilitates the perception of the exposition, but also convincingly argues the scientific conclusions and forecasts made regarding the development of inbound tourism in Greece.

The proposed publications are characterized by high scientific value, methodological precision and a clearly expressed practical orientation. They form a comprehensive and consistent research profile, which is characterized by interdisciplinarity, combining economic, managerial, regional and communication competencies. This broad training is reflected both in her teaching work and in her scientific research in the field of tourism.

Bozhkova's project work is also distinguished by significant activity: participation in one national research project as a researcher and eight international projects funded under the Erasmus+ (KA2) and INTERREG VA Greece – Bulgaria 2014–2020 programs, in which she participates as an expert. The projects are aimed at the sustainable development of tourism, cross-border cooperation, the preservation and promotion of cultural heritage, social entrepreneurship, financial competences and innovations in education. Participation in these projects testifies to active international scientific and applied activity and to the successful integration of scientific research with practice in the field of tourism and regional development.

For the competition, Chief Assistant Professor Dr. Ruska Bozhkova presents a volume of 75 citations, which are grouped as follows: citations in refereed and indexed publications - 25; citations in monographs and collective volumes with scientific review - 8; citations in non-refereed journals with scientific review - 42. According to the table provided, the cited sources from abroad are approximately 55

- this testifies to the international visibility and scientific recognition of the candidate's research results.

3. Main contributions to the candidate's scientific, applied scientific and teaching activities.

The summarized contributions in the scientific publications of Chief Assistant Professor Dr. Ruska Bozhkova are in the field of tourism economics and management, with a main focus on the sustainable development of tourist destinations, specialized types of tourism, international tourism and the analysis of tourist demand.

The main contributions can be summarized in the following areas:

➤ *Development of specialized and sustainable forms of tourism*

- The potential of natural and cultural-historical resources for the development of specialized tourism products has been revealed and assessed.
- The possibilities for sustainable development of cross-border tourist destinations Bulgaria - Greece have been analyzed.
- The role of rural, ecological, cultural, balneological and wellness tourism in diversifying the tourist offer is substantiated.

➤ *Contributions in the field of international tourism and tourism demand*

- The dynamics of inbound tourism in Greece were studied by applying modern methods of statistical analysis and forecasting.
- A methodology for modeling and forecasting tourist flows has been developed and implemented, which expands the methodological toolkit in tourism research.

➤ *Contributions to the study of factors influencing tourism development*

- The impact of crisis processes – migration phenomena, the COVID-19 pandemic and socio-economic changes – on the tourism sector has been analyzed.

- The adaptation mechanisms and sustainability opportunities of tourism enterprises have been studied.

➤ ***Scientific and applied contributions***

- Practical guidelines for the management and development of tourist destinations and tourist products have been developed.

- Through participation in national and international projects, scientific results have been transferred to practice in the field of sustainable tourism, cross-border cooperation and human potential development.

The candidate's main contributions are characterized by relevance, applied focus, and consistency in the development of the research profile - from analysis of tourism resources and destinations to the use of modern quantitative methods for assessing and forecasting tourism processes.

4. Critical notes and recommendations.

I have no critical remarks on the presented scientific production, the teaching and project activities of the candidate. The presented scientific works show consistency, relevance and depth of the research, as well as sustainable development of the scientific profile of Chief Asst. Prof. Dr. Ruska Ventsislavova Bozhkova. As a recommendation for future scientific activity - to continue research in the field of sustainable management of tourist destinations, modeling and forecasting of tourist processes.

I am convinced that the accumulated scientific and teaching experience, active publication activity and participation in national and international projects create the necessary foundation for the candidate's further successful development as an established researcher and lecturer in higher education.

Conclusion

Based on the overall analysis of the presented scientific production, the teaching, project and expert activities of Chief Asst. Prof. Dr. Ruska Ventsislavova Bozhkova, it can be concluded that the candidate possesses the necessary scientific and professional qualities to occupy the academic position of "associate professor",

and it should be emphasized the achieved total score of 1327.6 points, which many times exceeds the minimum national requirements for the academic position. This convincingly proves the active publication activity, sustainable academic development and significant contribution of the candidate in the field of tourism.

Based on the above, I give my POSITIVE EVALUATION and recommend to the esteemed scientific jury to propose to the Faculty Council of the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad to elect Chief Assistant Professor Dr. Ruska Ventsislavova Bozhkova to the academic position of "Associate Professor" in field of higher education: 3. Social, economic and legal sciences; professional field: 3.9. Tourism (Specialized types of tourism and cross-border cooperation).

10.08.2026

Sofia

Reviewer:.....

/Prof. Dr. Zlatka Grigorova/